

Sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2017/2018

Wydział Prawa (stan na dzień 30.11.2017 r.)

liczba studentów łącznie: **3217**

w tym:

na studiach stacjonarnych: **1591**

na studiach niestacjonarnych: **1626**

liczba uczestników studiów doktoranckich: **187**

w tym:

na studiach stacjonarnych: **184**

na studiach niestacjonarnych: **3**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych: **163**

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Proces monitorowania standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

1) *systematyczna analiza i ocena na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa UwB kadry naukowo- dydaktycznej pod kątem:*

- a) *zapewnienia minimum kadrowego zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego określającego warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne Uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*

Określenie minimum kadrowego dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa UwB na rok akademicki 2017/2018 odbyło się w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596) wydanego na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.) oraz przepisy wewnątrzuczelniane i wewnątrzwydziałowe¹ dotyczące

¹ Uchwała nr 1197 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniono szereg następujących kryteriów:

- Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów. Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będący osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311), tzw. samodzielny nauczyciel akademicki, może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 30 godzin dydaktycznych. Nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równorzędny może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych.
- Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia) stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia) stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunkach studiów, związanych z kształceniem w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na danym kierunku studiów nie może być mniejsza niż 1:60 — dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia, prawo).

Systematyczna ocena składu i jakości kadry nauczającej na danym kierunku studiów jest elementem monitorowania standardów akademickich i polega na co najmniej dwukrotnym sprawdzeniu w ciągu roku akademickiego (przed rozpoczęciem semestru zimowego oraz przed rozpoczęciem semestru letniego) czy zachowane są wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596). Analizy i oceny kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem zapewnienia minimum kadrowego dokonuje Dziekan we współpracy z Prodziekanami w oparciu o karty obciążeń dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale.

Minima kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na Wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2017/2018 oraz dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2017/2018.

b) działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 28.04.2006 r. (ze zm.), nauczyciele akademicy są zobowiązani do złożenia Dziekanowi dwa razy w roku sprawozdania z prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Sprawozdania niesamodzielnym pracowników naukowo-dydaktycznych opiniują kierownicy Katedr lub Zakładów.

W roku akademickim 2017/2018 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych sprawozdaniami, w których sprawozdający wskazywali na pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz wskazywali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2015 poz. 2015) oraz w oparciu o Komunikat MNiSW z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się dwukrotnie: w październiku 2017 r. oraz w lutym 2018 r. Nastąpiła ona, w szczególności, w oparciu o

aktywność publikacyjną, kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych, uczestnictwo w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał ich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności naukowej nauczycieli akademickich poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań naukowych.

c) podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

Podobnie, jak w poprzednich latach, tak też i w roku akademickim 2017/2018 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana i polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez nauczycieli akademickich sprawozdaniami, w których wskazywali oni na odbyte kursy (np. e-learning, kursy językowe, kursy z obsługi baz bibliograficznych - np. EBSCO czy baz danych – np. LEX, LEGALIS), szkolenia, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympoziach, zjazdach, forach, itp.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbyła się w październiku 2017 r. oraz w lutym 2018 r. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał nauczycieli akademickich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najbardziej istotny jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2017/2018 jeden pracownik uzyskał stopień doktora habilitowanego. Żaden nie uzyskał stopnia doktora, ani tytułu profesora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się też poprzez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych. W 2017 r. do NCN złożono 10 takich wniosków, przy czym żaden nie uzyskał finansowania. W 2018 r. złożono 2 wnioski, przy czym jeden otrzymał decyzję negatywną (NPRH), a drugi – oczekuje na rozstrzygnięcie (NCN). W 2018 r. na Wydziale Prawa realizowano trzy projekty badawcze.

- d) *obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.*

Uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli obsady zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2017/2018 dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr i Zakładów, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Standardy akademickie na Wydziale Prawa UwB monitorowane są systematycznie we właściwy sposób. Proces ten odbywa się poprzez realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa, jak i stawianych przez Dziekana. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich nadal należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja WSZiDJK zalecająca zwiększenie liczby składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych została zrealizowana. Pracownicy wydziału brali udział w szkoleniach i spotkaniach nt. źródeł finansowania projektów badawczych.

Rekomendacja USZiDJK zalecająca dbanie o rozwijanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli UwB jest realizowana. Na wydziale odbywają się różne szkolenia specjalistyczne, w tym dla pracowników, kończące się uzyskaniem certyfikatów. Udział w nich jest wykazywany przez pracowników w składanych Dziekanowi dwa razy do roku sprawozdaniach. Taka aktywność jest przez niego premiowana.

Rekomendacja USZiDJK zalecająca podniesienie praktycznej znajomości języków obcych wśród studentów została realizowana. W związku z wprowadzeniem limitów na studiach stacjonarnych liczebność grup na lektoratach spadła. Ponadto, od ub. roku akademickiego została poszerzona oferta językowa dla studentów kierunku Prawo (wprowadzono część przedmiotów w języku obcym), a na II stopniu kierunku Administracja, Bezpieczeństwo narodowe, Kryminologia wprowadzono zajęcia pn.: Specjalistyczne warsztaty językowe.

Rekomendacja USZiDJK zalecająca usprawnienie współpracy wydziałów z Biurem

Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów w zakresie monitorowania karier zawodowych absolwentów została zrealizowana. Wydział otrzymał zarówno zaległe, jak i aktualne raporty z tego zakresu. Współpraca układa się dobrze.

W celu realizacji Rekomendacja USZiDJK zalecającej wykorzystywanie procedury potwierdzania efektów uczenia się został nawiązany kontakt z Centrum Edukacji Ustawicznej.

2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 4 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dn. 27 maja 2015 r. W roku akademickim 2017/2018 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji Zarządzeniem Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie Zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na danym kierunku. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- spójności koncepcji kształcenia,
- zgodności zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi,
- zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia,
- prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych przez ten system,
- zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia,
- sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów kształcenia; dostępu studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat

stosowanych zasad oceniania)²,

- programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji (t.j. wykonują zadania określone w § 4 ust. 2 pkt 1-6 i pkt 8 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.).

Ponadto Zespoły proponują ewentualne zmiany w programach kształcenia wynikające z monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września 2018 r. mają przedłożyć Dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Następnie Dziekan przedłoży Radzie Wydziału sprawozdanie dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w terminie do dnia 30 września 2018 r.

W wyznaczonym czasie Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa złożyły na ręce Dziekana obszernie sprawozdania ze swojej działalności. Na ich podstawie wyprowadzono szereg wniosków.

W zakresie oceny spójności koncepcji kształcenia, przeprowadzone przez Zespoły analizy, pozwalają na stwierdzenie, że koncepcje kształcenia na wszystkich kierunkach na Wydziale Prawa są spójne z misją Uniwersytetu w Białymstoku oraz znajdują odzwierciedlenie w jego strategii. Ponadto przyjęte koncepcje kształcenia zawierają wszystkie wymagane elementy, w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami kształcenia. Kierunki są umiejscowione w obszarach kształcenia, opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji i wpisują się w obszar kształcenia w zakresie nauk społecznych. Jednocześnie zarówno nazwy kierunków studiów, stopnie, profile, jak i formy studiów są spójne. Również ich określony profil kształcenia (ogólnoakademicki) jest spójny z określonymi efektami kształcenia.

W zakresie oceny zgodności zakładanych efektów kształcenia z KRK, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi, przeprowadzone przez Zespoły analizy pozwalają na stwierdzenie, że na wszystkich kierunkach na Wydziale Prawa występuje zgodność zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji (KRK). Liczby semestrów studiów oraz ogólna liczba punktów ECTS jest zgodna ze standardami

² Zarządzenie nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

kształcenia. Struktura programów studiów wyodrębnia takie moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty kształcenia oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne dla osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów kształcenia. Potwierdza to spójność efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Zespoły dostrzegły, że na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła poprawa jakości sylabusów w związku z ich dostosowaniem do wymogów wynikających z przepisów wewnętrznych Uniwersytetu w Białymstoku. W większości sylabusy są przygotowane właściwie i zawierają szczegółowe oraz wyczerpujące informacje. Wzrosła ilość sylabusów zamieszczanych w systemie USOS, aczkolwiek niektóre sylabusy wymagają korekty, w szczególności uwaga ta dotyczy części B sylabusu. Do najczęściej spotykanych błędów należą zbyt ogólne informacje dotycząc sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz form i warunków zaliczenia przedmiotu, a także uchybienia o charakterze technicznym (m.in. brak kodu przedmiotu, błędna nazwa przedmiotu, błędnie wskazane punkty ECTS, błędy wskazanych ilości godzin zajęć).

Niewątpliwie pozytywnie należy ocenić fakt, że wzór sylabusu zamieszczonego w systemie USOS został ujednoczony z wzorem określonym w uchwale Senatu UwB. Wpływa to korzystnie na wywiązywanie się z obowiązku prawidłowego opracowywania oraz umieszczania sylabusów do systemu USOS. Umożliwia także kompleksową ocenę spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

W zakresie zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia, przeprowadzone przez Zespoły analizy pozwalają na stwierdzenie, że programy studiów na wszystkich kierunkach studiów spełniają wymogi przewidziane w przepisach prawa. Zakładane efekty kształcenia, w ich powiązaniu z treściami programowymi zawartymi w programach studiów oraz metodami dydaktycznymi, tworzą spójną i jednolitą całość. W ocenie Zespołów programy studiów są dostosowane do specyfiki profilu i formy kształcenia, są zgodne z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Przyjęte moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty kształcenia, zarówno w wymiarze wiedzy, jak i umiejętności. W konsekwencji żaden efekt nie został pominięty. Budowa przeanalizowanych programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują w związku z ogólnoakademickim profilem studiów. Jednocześnie

programy są dostosowane do oferowanych form kształcenia uwzględniając ich specyfikę. Przyjęte w 2017 r. wytyczne ukierunkowane w głównej mierze na umiędzynarodowienie wydają się także wzmacniać relację między programem kształcenia a wiedzą i umiejętnościami koniecznymi do osiągnięcia zakładanych efektów.

W zakresie prawidłowości stosowanego systemu ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych przez ten system, przeprowadzone przez Zespoły analizy pozwalają na stwierdzenie, że liczba punktów ECTS w planach studiów na kierunkach jest odpowiednia do wymagań stosowanych w tym profilu studiów, a sposób wyliczania punktacji jest właściwy. Zastosowany system umożliwia również indywidualizację procesu kształcenia oraz wymianę międzyuczelnianą. Liczba punktów ECTS przyporządkowana do poszczególnego przedmiotu odzwierciedla liczbę godzin pracy poświęconą przez studenta na zajęcia organizowane przez Uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę. Student uzyskuje punkty, o ile spełni wszystkie wymagania określone w planie studiów i programie kształcenia oraz osiągnie założone efekty kształcenia. Liczba punktów ustalona dla odpowiednich przedmiotów odzwierciedla wkład pracy studenta wymagany do osiągnięcia efektów kształcenia. Wyraża on pracę własną, jak i realizowaną w ramach zajęć dydaktycznych na terenie Uczelni oraz praktyk zawodowych. Obciążenia tego nakładu pracy uwzględniają również wycenę poszczególnych przedmiotów. Liczba punktów ECTS przyznanych studentowi za zaliczenie przedmiotu nie zależy od oceny uzyskanej przez studenta.

W zakresie zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia, przeprowadzone przez Zespoły analizy pozwalają na stwierdzenie, że znajdujące się w nich treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne pozwalają na właściwą realizację wszystkich efektów kształcenia.

Co do zasady, większość dostępnych sylabusów wskazuje efekty kształcenia przypisane poszczególnym przedmiotom w tzw. macierzy efektów kształcenia. Przypadki, w których ten warunek nie został spełniony stanowią niewielki margines. Błędy w tym zakresie sprowadzają się do 3 sytuacji: 1) całkowicie brakuje wskazania efektów kształcenia; 2) efekty kształcenia są wskazane wyłącznie poprzez przywołanie ich symboli; 3) wskazane są opisowo inne efekty kształcenia niż te, które określone są w tzw. macierzy. Zespoły podkreślały, że należy w dalszym ciągu zwracać uwagę na konieczność unikania rozbudowywania listy efektów kształcenia w oderwaniu od liczby godzin dydaktycznych przeznaczonych na przedmiot, uwzględniania rodzaju zajęć, w ramach których dany efekt ma być osiągnięty

(wykład, ćwiczenia, seminarium), a także uwzględniania w ramach możliwości wyznaczonych liczbą godzin dydaktycznych oraz rodzajem zajęć różnorodnych metod dydaktycznych adekwatnych do zakładanych efektów.

Dokonana ocena sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia, na podstawie przeprowadzonych przez Zespoły analiz pozwala na stwierdzenie, że ten aspekt systemu jakości kształcenia zasadniczo należy ocenić pozytywnie. W zdecydowanej większości sylabusów zachowana jest adekwatność zakresu wymagań i form oceniania w stosunku do zakładanych efektów kształcenia. Zespoły ustaliły, że podstawową formą weryfikacji założonych do realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest na wszystkich kierunkach egzamin lub zaliczenie na ocenę. Jest to metoda weryfikacji stosowana przez osobę prowadzącą przedmiot, zatem subiektywna, jednakże bez wątplenia merytorycznie optymalna. Z uwagi na dominację tej metody przy weryfikacji efektów na szczególną uwagę zasługuje jej forma. W tym zakresie Zespoły stwierdziły, że w sylabusach powinno znaleźć się precyzyjne określenie formy egzaminu. Jest to szczególnie istotne w przypadku egzaminów pisemnych. Wydaje się zasadnym, by w takich przypadkach umieszczać informację dotyczącą konkretnej formy takiego egzaminu (np. test, opisowe odpowiedzi na zadane pytania, rozwiązanie przypadku czy też esej bądź inną postać egzaminu/zaliczenia). Dostrzegalne jest stosunkowo niewielkie zainteresowanie ze strony prowadzących zajęcia weryfikacją wiedzy w postaci ustnego egzaminu/zaliczenia. Tym samym wciąż aktualne jest stanowisko niektórych Zespołów, wyrażone w poprzednich sprawozdaniach, iż „test oparty na wyborze właściwej odpowiedzi stanowi ułomną metodę weryfikacji efektów kształcenia z uwagi na fakt, że jest narzędziem umożliwiającym jedynie weryfikację uzyskanej wiedzy, nie zaś umiejętności czy kompetencji”. Bez wątplenia taka forma zaliczenia (test oparty na wyborze właściwej odpowiedzi) zdecydowanie ułatwia możliwość niesamodzielnej pracy podczas egzaminu/zaliczenia. Wydaje się zatem, że dużo precyzyjniejszą formą weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są egzaminy oraz zaliczenia w innej postaci pisemnej (tzw. opisowej, czy inaczej „pisemnej wypowiedzi”) lub w postaci odpowiedzi ustnej.

Zespoły ponownie zwracały uwagę, że frekwencja na zajęciach może stanowić jeden ze składników oceny końcowej, nie powinna jednak stanowić jedynej wymagania przy zaliczeniu. W świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia udzielanie zaliczenia, bądź wystawienie pozytywnej oceny z egzaminu powinno być możliwe tylko w przypadku, gdy

student otrzymał więcej niż połowę możliwych do zdobycia punktów.

Zespoły negatywnie oceniły zaliczanie przedmiotów wyłącznie na podstawie części e-learningowej przedmiotu. Nauczanie z wykorzystaniem e-learningu stanowi jedynie część godzin dla danego przedmiotu (nie więcej niż połowę). Tym samym ostateczne zaliczenie przedmiotu musi uwzględniać pracę wykonaną w tzw. części stacjonarnej (na zajęciach). Zasadnym wydaje się również włączenie takich metod weryfikacji efektów, które umożliwiłyby bieżącą kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć. (np. przygotowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku itd.). Ten cel może być osiągnięty także przy wykorzystaniu (np. posiłkowym) platformy e-learningowej czy też poprzez tradycyjnie stosowane metody, np. „wejściówki” lub inne krótkie formy weryfikacji postępów w nauce.

Zespoły zauważyły, że w części sylabusów efekty kształcenia zostały wskazane opisowo i wyczerpująco, wraz z przypisaniem poszczególnym efektom metod ich weryfikacji. W tych sylabusach, w metodach weryfikacji efektów kształcenia, zostało określone, które efekty i przy zastosowaniu jakiej metody podlegają ocenie. W takich przypadkach weryfikacja efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie tych efektów (wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne) oraz wszystkie etapy kształcenia. Szczegółowe karty przedmiotu zawierają dane określające, które efekty podlegają sprawdzeniu oraz jakie są zasady i formy ich oceny. Pojawiały się też opisy efektów kształcenia wraz z podaniem ich symboli, ale bez sposobu weryfikacji. W nielicznych przypadkach zostały podane tylko sposoby weryfikacji bez efektów kształcenia. W niektórych przypadkach w ogóle nie zostały wskazane sposoby weryfikacji efektów kształcenia.

Uogólniając, można stwierdzić, że w kartach przedmiotów zostały wskazane efekty kształcenia (nie zawsze z przypisaniem im konkretnych metod weryfikacji) oraz sposoby weryfikacji ich osiągania. Należy zauważyć, że zakres wymagań i stosowane formy oceniania są adekwatne w stosunku do zakładanych efektów kształcenia.

Z punktu widzenia zapewnienia skutecznej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia pożądane byłoby urozmaicenie metod stosowanych przez prowadzących przedmioty. Zasadnym wydaje się włączenie takich metod weryfikacji efektów, które umożliwiłyby bieżącą kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć, takich jak na przykład opracowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku. Wzbogacenie aktualnego instrumentarium weryfikacji efektów jest istotne w kontekście wymagania, aby do każdego zdefiniowanego efektu kształcenia

przypisane były jasne kryteria i sposoby jego weryfikacji.

Ocena programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji przeprowadzona przez Zespoły pozwala na stwierdzenie, że na wszystkich kierunkach (na których praktyki przewidziano) cele, program i zasady odbywania praktyk zostały właściwie skorelowane z pozostałymi elementami procesu kształcenia. Porozumienia w sprawie praktyk wydział zawarł z sześćdziesięcioma pięcioma (65) podmiotami.

Programy praktyk uwzględniają zarówno sferę działalności instytucji, w której student odbywa praktykę o charakterze techniczno-organizacyjnym (m.in. zasady obiegu dokumentacji; poznanie struktury organizacyjnej instytucji oraz przepisów regulujących działanie instytucji itd.) jak i sferę merytoryczną (m.in. zapoznanie się z przedmiotem działania instytucji, w której odbywa praktykę, zapoznanie się z poszczególnymi czynnościami podejmowanymi w toku działania instytucji, poznanie praktycznych zastosowań przepisów stanowiących podstawę podejmowanych w instytucji czynności, podjęci próby przygotowania projektów pism i rozstrzygnięć w ramach postępowań prowadzonych w instytucji itd.).

Novum od roku akad. 2016/17 jest wprowadzenie Regulaminu Studenckich Praktyk Zawodowych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, który precyzuje kwestie dotyczące m.in. organizacji praktyki, rodzaje, okres i terminy praktyk studenckich, zapisy na praktyki studenckie, zaliczenie praktyki, odwołanie z odbycia praktyki. Bez wątpienia istnienie tego typu regulaminu ułatwia studentom realizację praktyk. Krok ten należy ocenić pozytywnie.

Proces monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa odbywa się w drodze opracowania „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2016/2017. Raport z badań.” Jest wynikiem badań ankietowych wśród absolwentów. Dokonana przez Zespoły analiza dotycząca monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa i analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy pozwala wyprowadzić określone wnioski.

Największy odsetek ogółu badanych Wydziału Prawa (39% wskazań) stanowili absolwenci kierunku Prawo. Drugą w kolejności najliczniejszą grupą w populacji były osoby z dyplomem Administracji (27%) oraz Kryminologii (18%).

Ponad połowa ankietowanych absolwentów zaznaczyła kategorię „Pracujący absolwent”, 27% badanych należy do kategorii „Niepracujący absolwent”, a 18% ogółu

badanych zalicza siebie do „Pracujących studentów”. W raporcie podkreślono, iż wśród badanych brak jest jednoznacznie określonej większości, jeśli chodzi o zgodność pracy z profilem studiów. Tyle samo ankieterowanych uważa, że ich praca jest zgodna z kierunkiem studiów, jak i nie jest. Jak wskazują autorzy Raportu, pomimo tego, że część absolwentów pracuje w zawodzie, który jest zgodny z kierunkiem studiów, to jednak zdecydowana większość (60% wskazań) nie wykorzystuje umiejętności nabytych podczas studiów. 1/5 badanych jest przeciwnego zdania.

Zdecydowana większość absolwentów (60%) ocenia pozytywnie czas praktyk. Jednocześnie więcej niż połowa absolwentów Wydziału Prawa jest zdania, że kierunek, który ukończyli nie przygotował ich pod względem praktycznym do wykonywania zawodu. Jednak 15% badanych twierdzi, że dzięki studiom nabyli odpowiednie umiejętności do wykonywania pracy zgodnej z kierunkiem studiów.

Połowa absolwentów stwierdziła, że ukończone studia przygotowały ich pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu. 23% badanych jest innego zdania. Badani nie są zdecydowani, czy ukończone studia pomogły im w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych. Rozkład odpowiedzi jest mniej więcej na tym samym poziomie.

W Raporcie dodatkowo wskazano, że 59% absolwentów Wydziału Prawa stwierdziło, że ukończone studia nie pomogły im w rozwinięciu umiejętności języków obcych. Tylko 17% badanych przyznało, że nauka na ich kierunku wpłynęła na przyswojenie wspomnianych kompetencji w większym stopniu. 57% absolwentów jest zdania, że ukończone studia nie wpłynęły na poprawę ich umiejętności informatycznych. 17% badanych jest innego zdania. 38% absolwentów Wydziału Prawa stwierdziło, że ukończone studia pomogły im w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych.

Zdecydowana większość absolwentów (72% wskazań) planuje dalszą edukację po ukończeniu studiów. Większość absolwentów Wydziału Prawa (38 wskazań) zamierza wziąć udział w kursach i szkoleniach zawodowych specjalistycznych, doszkalających, czy też studiach podyplomowych. Większość absolwentów (42% wskazań) Wydziału Prawa jest zdania, że studia spełniły ich oczekiwania, natomiast 27% jest rozczarowana kierunkiem, na którym studiowali. 41% absolwentów zdecydowałoby się ponownie na ten sam kierunek studiów na Uniwersytecie w Białymstoku. Nieco więcej niż 1/4 badanych poszukałaby innego kierunku w ofercie innej uczelni, 23% zdecydowałoby się na inny kierunek na Alma Mater, a 64% ankieterowanych wybrałoby ponownie Uniwersytet w Białymstoku.

Warto przy tym podkreślić, że analiza karier zawodowych nie umożliwia dogłębnej

analizy karier zawodowych absolwentów poszczególnych kierunków realizowanych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Aktualny pozostaje postulat przeprowadzania badania z wyszczególnieniem absolwentów poszczególnych kierunków, przy jednoczesnym zachowaniu troski o reprezentatywność grupy badanej. Wskazane są także dalsze działania na rzecz zwiększania udziału absolwentów w badaniu, dzięki czemu możliwe będzie zachowanie reprezentatywności badania (w badaniu losów absolwentów z rocznika 2016-2017 objęto jedynie 15 absolwentów Wydziału Prawa).

Zatem jak, w konkluzjach swoich sprawozdań, podkreślają Zespoły nadal należy dążyć do podniesienia jakości wypełnianych sylabusów. Ważna jest bowiem ich zupełność, prawidłowość zawartych treści, a także ich adekwatność do planów i programów studiów. Ważna jest ich ilość, gdyż nadal nie wszystkie przedmioty posiadają w USOSie swoje karty przedmiotu.

Ponadto, w ramach realizacji § 4 ust. 2 pkt 7 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania), od 2012 r. obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte Uchwałą Rady Wydziału³. W szczególności: określają one terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. Obecnie tym celu wykorzystuje on system antyplagiatowy OSA. Powyższa uchwała dotyczy też sposobu powoływania przez Dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 4 Regulaminu studiów)⁴. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych.

Zgodnie z w/w wymogami wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

W ramach realizacji § 4 ust. 3 i ust. 4 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w

³ Uchwała nr 1198 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia dotyczących procesu dyplomowania.

⁴ Także: Komunikat nr 2 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. na Wydziale od 2012 r. obowiązują procedury zatwierdzania, monitorowania programów i ich efektów⁵. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną Uchwałą będą brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2016/2017, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁶, w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno jednolitych magisterskich, jak i I, II stopnia oraz doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	27,64	53,27	9,55	6,03	3,52
B) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	19,60	43,72	17,59	16,08	3,02
C) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	22,73	51,01	15,15	8,59	2,53
D) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	22,34	36,04	14,72	14,72	12,18
E) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	56,85	17,77	10,15	11,68	3,55
F) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	16,06	22,80	23,32	29,02	8,81

⁵ Zarządzenie nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie procedur zatwierdzania, monitorowania programów i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

⁶ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego poprzednio Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Wyniki zbiorcze ukazują, że zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 80,91% badanych. Na potrzebę większej ilości zajęć praktycznych wskazuje 74,50%. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 73,74%. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 63,32%. Jako wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych ocenia 58,38%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 38,86% badanych.

Tabela nr 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
A) Wykłady obowiązkowe	30,46	33,50	19,80	5,58	1,52	9,14
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	37,88	40,91	12,63	3,03	1,01	4,55
C) Seminary i proseminaria	41,75	21,13	5,67	2,58	0,00	28,87
D) Przedmioty fakultatywne	27,46	33,68	13,47	3,63	1,04	20,73
E) Lektoraty	32,82	34,36	13,33	3,59	4,10	11,79
F) Warsztaty i laboratoria	12,23	7,98	2,66	0,53	0,53	76,06
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	20,94	15,18	8,90	1,05	3,14	50,79
H) Sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	19,27	37,50	27,08	6,77	3,13	6,25
I) Indywidualne konsultacje	38,02	27,08	10,94	2,60	1,04	20,31

* - Nie dotyczy- oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Wyniki zbiorcze ukazują, że spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej ocenili ćwiczenia i konwersatoria (78,79%) oraz przedmioty fakultatywne (72,54%), a w następnej kolejności - lektoraty (67,18%), wykłady obowiązkowe (63,96%), indywidualne konsultacje (65,10%), seminary i proseminaria (62,88%), sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (56,77%).

W toku badań część studentów wskazywała też na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- wprowadzenia większej ilości zajęć praktycznych (pisanie pism procesowych, rozwiązywanie kazuś, udział w symulacji rozpraw, analiza orzecznictwa,

- przygotowywanie opinii prawnych, sporządzanie projektów umów; rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i negocjacyjnych; organizowanie częstszych spotkań z praktykami, np. kryminalistykami),
- dokonania zmian w programach studiów (zmniejszenie liczby powtarzających się przedmiotów na drugim stopniu studiów względem pierwszego stopnia; zmiana zakresu zajęć wychowania fizycznego na bardziej przygotowujące do testów sprawnościowych; wyeliminowanie z programu studiów na V. roku przedmiotów, które mogą być w ofercie przedmiotów specjalizacyjnych, np. prawo rolne; zwiększenie liczby godzin niektórych przedmiotów, np. prawo cywilne, prawo własności intelektualnej; wprowadzenie większej liczby przedmiotów specjalizacyjnych; wprowadzenie praktyk także na II stopniu studiów),
 - podniesienia jakości zajęć dydaktycznych (unowocześnienie metod nauczania, mniej wymagania treści na pamięć; więcej dyskusji, burzy mózgów, swobodnej wymiany myśli; podniesienie jakości lektoratów; częstsze hospitacje zajęć prowadzonych przez doktorantów; uaktualnienie sylabusów),
 - poprawy stosunku prowadzących zajęcia do studentów (wyeliminowanie niesłowności, braku jasnych reguł i kryteriów zaliczenia, braku określenia formy egzaminu bądź jej zmiana bez podania informacji studentom),
 - większej aktywizacji studentów wszystkich kierunków na rzecz udziału w konkursach i konferencjach naukowych.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Dokonane na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa przez Zespoły oceny monitorowania procesu kształcenia w roku akademickim 2017/2018 wskazują zasadniczo na dbałość wydziału o jego jakość.

Wysoko proces kształcenia na Wydziale Prawa oceniają też studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, że, jak w poprzednich latach, znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku

akademickiego:

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów zgłaszanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego większość z nich zostało zrealizowanych.

W szczególności, w ramach dążenia do ograniczenia niedociągnięć głównie w zakresie pełnego i prawidłowego opracowywania sylabusów przez prowadzących zajęcia niedociągnięcia w tym zakresie postarano się wyeliminować poprzez wprowadzenie obowiązku umieszczenia sylabusu w wersji elektronicznej w systemie USOS, co pozwala na ich szybką weryfikację i bieżące uzupełnianie.

Zgłaszany postulat zwiększenia ilości godzin z „przedmiotów wiodących oraz zmniejszenia ilości godzin przedmiotów, które są uboczne” został zrealizowany m.in. dzięki wprowadzeniu nowego planu studiów na kierunku Prawo, w którym przewidziano wiele przedmiotów do wyboru, nie narzucając ich jako obowiązkowe dla wszystkich studentów.

Został też zrealizowany postulat wprowadzenia obowiązkowego przedmiotu Prawo rodzinne. W nowym planie studiów prawniczych obowiązującym od roku akademickiego 2016/2017 wyodrębniono przedmiot Prawo cywilne cz. III (prawo spadkowe, prawo rodzinne).

Zgodnie z postulatem zwiększenia ilości godzin zajęć praktycznych, terenowych, poza programem studiów wzmocniono organizację symulacji rozpraw sądowych. Ponadto, w ramach projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”, który jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Osi Priorytetowej III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym (okres realizacji projektu: 01.08.2017 r. – 31.07.2020 r.) przewidziano m.in. prace projektowe realizowane u pracodawców, z którymi UwB prowadzi sformalizowaną i udokumentowaną ponad 12-miesięczną współpracę w zakresie praktycznych elementów kształcenia i w nowych firmach o profilu działania zgodnym ze specyfiką kierunku studiów oraz wiarygodnych merytorycznie i finansowo.

Zgłaszany postulat zwiększenia liczby miejsc odbywania praktyk został zrealizowany. Ich oferta jest dostosowywana na bieżąco. Wydział jest otwarty na nowe miejsca odbywania praktyki, w tym za granicą. Studenci bardzo często sami organizują praktyki w swoich miejscowościach np. w urzędach gmin, kancelariach adwokackich itp., a następnie Wydział podpisuje z tymi instytucjami umowy. Zajęcia praktyczne mają miejsce także poprzez ww.

prace projektowe w ramach projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”.

Wydział stara się zrealizować postulat zwiększenia nacisku na rozwój umiejętności praktycznych u studentów. Pracownikom zwraca się uwagę na konieczność uwzględniania rozwoju umiejętności praktycznych w ramach zajęć (w szczególności ćwiczenia, konwersatoria). Studenci mogą rozwijać umiejętności praktyczne w ramach Studenckiej Poradni Prawnej oraz Centrum Praktyk Sądowych. Ponadto umiejętności te zainteresowani studenci mogą także rozwijać w ramach ww. projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”.

W związku z postulatem poprawy funkcjonowania kierunku Bezpieczeństwo narodowe, działania naprawcze realizowane są na bieżąco, a z gruntownymi zmianami należy poczekać do czasu wejścia w życie Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a także rozporządzeń towarzyszących, by nie zaburzyć procesu kształcenia.

Postulat zmiany formy prowadzenia ćwiczeń, aby nie stanowiły one formy powielenia wykładu (zarówno pod względem formy prowadzenia, jak i pod względem treści) jest realizowany poprzez uczulanie na to pracowników. Koordynatorzy przedmiotów powinni współpracować z osobami prowadzącymi ćwiczenia. Od tego w dużej mierze zależy zróżnicowanie treści kształcenia. W ramach prowadzonych hospitacji trudno jednak zidentyfikować takie przypadki, a w niewielkim stopniu pozwala na to weryfikacja treści sylabusów przedmiotów.

Postulowane zmiany w zakresie przedmiotów specjalizacyjnych na specjalizacji gospodarczo-finansowej, „gdyż nie mają one nic wspólnego z tematyką seminarium (prawo podatkowe) następują mobilnie w związku z możliwościami wykładowców i propozycjami studentów.

Ponadto zgłoszono też prośbę o „możliwość korzystania z mocy materialnej dla studentów, którzy skończyli jeden kierunek studiów, a mają wysoką średnią ocen”. Kwestię tę reguluje art. 184. ust. 5. Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym: „Studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługują świadczenia, o których mowa w art. 173 [tj. stypendium socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych, rektora dla najlepszych studentów oraz ministra za wybitne osiągnięcia], chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat”. Studenci mają także możliwość ubiegania się o

nagrody, np. „Aktywny Student” ustanowioną przez Dziekana Wydziału Prawa UwB oraz w ramach programu Santander Universidades.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji⁷ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych⁸.

1. Analiza protokołów hospitacji zajęć

Zgodnie z § 6 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez Kierowników Katedr/Zakładów lub przez osoby upoważnione przez Dziekana. Były one niezapowiedziane, odbyły się w dowolnym terminie zajęć w ciągu semestru. Z hospitacji sporządzone zostały protokoły, który zostały omówione z ocenianym nauczycielem, a następnie przekazane Dziekanowi Wydziału Prawa.

W roku akademickim 2017/2018 Kierownicy Katedr/Zakładów lub wyznaczeni przez Dziekana Wydziału Prawa pracownicy samodzielni dokonali hospitacji 33 osób. Oceniono zajęcia 7 magistrów i 26 doktorów. Dokonano hospitacji ćwiczeń (20 osób), wykładów (12 osób). W protokole jednej osoby nie wskazano formy hospitowanych zajęć.

Z analizy protokołów hospitacji wynika, że u 15 pracowników, zarówno przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako wyróżniające. U kolejnych 13 pracowników wymienione elementy oceny, w większości, zasługiwały na oceny wyróżniające z niewielką liczbą pozytywnych. Natomiast u 5 osób zdecydowaną większość ocen stanowiły pozytywne.

Wobec 19 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych uwag w protokołach. Wobec pozostałych zawarli głównie pochwały.

Hospitujący chwalili prowadzących za: stawianie przez wykładowców istotnych pytań prowokujących do samodzielnego myślenia, interesującą formę prowadzenia zajęć w postaci

⁷ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Protokołu hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale...” stanowiącego Załącznik nr 1 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny jakości zajęć dydaktycznych”. stanowiącego Załącznik nr 2 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r.

kazusów, trafne wykorzystanie informacji z zajęć z prawa materialnego na zajęciach z postępowania, prowadzenie zajęć w sposób interaktywny, prowadzenie wykładu problemowego, co zachęcało do udziału w zajęciach, wykorzystywanie materiałów multimedialnych, znakomite panowanie nad grupą, a także za bardzo dobry kontakt z grupą studentów, wysoki poziom kultury osoby prowadzącej zajęcia, próby docierania do każdego studenta, partnerskie traktowanie studentów. Jedyne jednej osobie hospitowanej zarzucono monotony sposób prowadzenia zajęć. Ponadto, jeden z hospitujących zaobserwował wysoką absencję na zajęciach, co usprawiedliwiał równoległe odbywającym się zaliczeniem innych zajęć. Inny narzekał na zbyt małą liczbę godzin z prowadzonego przez hospitowanego przedmiotu (tylko 12 godz.).

Wobec 19 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych zaleceń.

Wobec pozostałych dotyczyły one, w szczególności, potrzeby: dostosowania tempa zajęć do możliwości studentów, aktywizowania większej ich liczby do uczestnictwa w zajęciach, częstszego wykorzystywania dydaktycznych pomocy interaktywnych i dotychczas uzyskanej przez studentów wiedzy, stwarzania możliwości zadawania przez nich pytań, częstszego odnoszenia się do orzecznictwa, wolniejszego przekazu informacji studentom, uproszczenia kazusów i przygotowywania bardziej czytelnych prezentacji multimedialnych. Niektórzy hospitujący sugerowali potrzebę utrzymania dotychczasowego poziomu zajęć, a inni podkreślali prawidłowy kierunek rozwoju dydaktycznego osoby hospitowanej.

2. Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 7 ust. 1 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r., natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału⁹.

Na podstawie Zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa¹⁰ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez Dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu do spraw

⁹ Uchwała nr 1196 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie zasad ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

¹⁰ Zarządzenie nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zasad opracowywania danych uzyskanych w ankietyzacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez Dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne są pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2017/2018 wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez wszystkich pracowników. Poprzez system USOS udział w badaniach wzięło 1.379 osób, co stanowi 34,6% uprawnionych. Wypełnili oni 6.288 kwestionariuszy ankiet, co stanowi 11,4% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa w roku ak. 2016/2017 (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,68	4,72	4,48	4,30	4,61	4,74	4,61	4,61	4,43	wysoki – 57,56% średni – 37,42% niski – 5,02%

Jak wynika z Tabeli nr 3 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć ocenione zostały wysoko, przy czym najwyżej – punktualność prowadzącego, dostępność w trakcie dyżurów oraz przygotowanie do zajęć.

Tabela nr 4. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (zyczliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
Prawo	4,65	4,70	4,42	4,20	4,56	4,72	4,56	4,58	4,37	wysoki-54,9% średni-39,21% niski-6,21%
Administracja	4,78	4,79	4,63	4,53	4,71	4,85	4,73	4,71	4,63	wysoki-67,89% średni-30,32% niski-1,79%
Bezpieczeństwo narodowe	4,71	4,75	4,51	4,39	4,62	4,74	4,57	4,61	4,48	wysoki-50,81% średni-42,91% niski-6,28%
Kryminologia	4,61	4,74	4,44	4,24	4,64	4,71	4,61	4,59	4,35	wysoki-51,54% średni-42,31% niski-6,15%

Dane zawarte w Tabeli nr 4 wskazują, że najwyżej studenci ocenili:

- na kierunku Prawo - dostępność w trakcie dyżurów, punktualność oraz przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Administracja - dostępność w trakcie dyżurów, punktualność oraz przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – punktualność, dostępność w trakcie dyżurów i przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Kryminologia – punktualność, dostępność w trakcie dyżurów oraz nastawienie do studenta.

Na większości kierunków wymienione aspekty jakości zajęć dydaktycznych zostały wysoko ocenione przez studentów. Najniżej studenci wszystkich kierunków zgodnie ocenili pomysłowość metod przekazywania wiedzy.

Tabela nr 5. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,65	4,70	4,42	4,20	4,56	4,72	4,56	4,58	4,37	wysoki-54,59% średni-39,21% niski-6,21%

Jak wynika z Tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko.

Tabela nr 6. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,82	4,92	4,71	4,62	4,86	4,80	4,86	4,78	4,74	wysoki-82,35% średni-15,69% niski- 1,96%

Dane zawarte w Tabeli nr 6 ukazują, że wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – punktualność prowadzącego, jasność kryteriów oceniania i nastawienie do studenta (exequo) oraz przygotowanie prowadzącego.

Z analizy kwestionariuszy ankiet wynika, że znaczną część zajęć badani studenci oceniali bardzo pozytywnie. Podkreślili, że najczęściej wykładowcy są profesjonalni, konkretni, życzliwi, cierpliwi, rzeczowi, dokładni, pomocni, wyrozumiali, opanowani, otwarci, sympatyczni, pozytywnie nastawieni do studentów. Są bardzo dobrymi dydaktykami,

merytorycznie przygotowanymi do zajęć, umiejącymi zainteresować przedmiotem i inspirować do samodzielnego myślenia. Często mają bardzo dobre podejście do studentów. Cechują się kulturą osobistą i poczuciem humoru. W ocenie badanych często odznaczają się wysoką kompetencją w zakresie wiedzy i spraw technicznych związanych z przygotowaniem prac dyplomowych. Posiadają podejście pedagogiczne. Świetnie prowadzą wykłady, mówią w sposób bardzo ciekawy i zajmujący oraz podają wiele przykładów, dzięki czemu lepiej można przyswoić materiał. Część wykładowców przedstawia jasne wymagania egzaminacyjne i kryteria oceny. Niektórzy określani są jako: „mistrz”, „pasjonata”, „erudyta”, „klasa sama w sobie”, „najlepszy i wymarzony promotor”, „nauczyciel z powołania”, „wzór do naśladowania”.

Studenci uważają, że większość wykładowców posiada ogromną wiedzę; świetnie ją im przekazuje; prowadzi zajęcia w sposób zrozumiały; jest otwarta na dyskusję podczas zajęć; umie przekazać wiedzę; wytłumaczyć; zainteresować przedmiotem; podaje jasne, klarowne informacje; potrafi wzbudzić zainteresowanie przedmiotem; nie pozwala ściągać; podaje wiele przykładów praktycznych, które ułatwiają utrwalić materię stanowiącą przedmiot zajęć. Zajęcia często prowadzą z lekkością, dowcipnie, w przejrzysty i przystępny sposób. Inspirują i skłaniają do pogłębiania wiedzy.

Studenci doceniają punktualność, wyrozumiałość, spokój ducha i bezstronność z jaką niektórzy wykładowcy prowadzą dyskusje ze studentami, a także perfekcyjnie przygotowanie do zajęć, otwartość w stosunku do studentów i motywację ich do pracy. Chwalą prowadzenie zajęć „z głowy” bez posługiwania się slajdami, a kazusy, inspirujące do głębszej analizy, uznają za właściwą formę zajęć. Niektórzy prowadzący organizują dodatkowe zajęcia przygotowujące do egzaminu. Wielu prowadzących zajęcia reaguje na korespondencję otrzymywaną od studentów drogą e-mailową.

Najczęściej prowadzą oni zajęcia sympatycznie, w miłej atmosferze i rzeczowo. W trakcie wielu zajęć studenci mogą podzielić się swoimi spostrzeżeniami, przedstawić stanowisko, jak również podyskutować. Owe dyskusje pozwalają rozwiązać wątpliwości lub też uzupełnić wiedzę studentów. Według wielu badanych wiedza przekazywana jest na wysokim poziomie i w przystępny sposób. Niektórzy prowadzący mają bardzo interesujący styl prowadzenia zajęć, wykładają przedmiot z pasją i oddaniem. Ich zaangażowanie zachęca do przychodzenia na kolejne wykłady. Większość zajęć jest ciekawych, jasnych, przydatnych, konkretnych, a jednocześnie prowadzonych w taki sposób, że przyjemnie się ich słucha. Skłaniają one do przemyśleń i wyciągania wniosków. Wiedza jest przekazywana w sposób

pomysłowy i oryginalny. Niektórzy urozmaicają prowadzone zajęcia (debaty, rozwiązywanie przypadków, praca w grupach), dzięki czemu wszyscy aktywnie uczestniczą. Wprowadzają różnego rodzaju formy zaliczenia (przygotowanie w grupie prezentacji na wcześniej określony interesujący temat, napisanie eseju oraz testu).

Część zajęć oceniono negatywnie. Niektórzy studenci uważali, że zbyt często zajęcia prowadzi osoby w zastępstwie (w tym doktoranci), które nie posiadają dostatecznych umiejętności, wiedzy, kompetencji. Najczęściej posługują się one przygotowanymi slajdami, których treść odczytują podczas zajęć. Nieraz nie potrafią udzielić odpowiedzi na pytania lub wyjaśnić problemów. Wobec niektórych wykładowców kierowano uwagi: „Osobiste prowadzenie zajęć to rzadkość.”

Wielu studentów jest niezadowolonych z zajęć prowadzonych w formie prezentacji przygotowywanych przez nich, gdyż „bardzo dużo osób nie przykłada się, po prostu odczytuje całe strony z Wikipedii.”

Studenci zwracali uwagę na mankamenty prowadzenia zajęć w postaci e-learningu (np. zbyt późne wpisywanie na platformie zadań do wykonania, zbyt duża liczba godzin odbywanych w tej formie). Uważali, że e-learning można traktować jako uzupełnienie i powtórzenie materiału omówionego na ćwiczeniach, a nie jako wyłączny sposób nauczania, gdyż studenci mają małą styczność z prowadzącym. Ponadto, taka forma zajęć nie zawsze pozwala opracować cały materiał przedmiotu. Studenci sądzą, że wykład z rocznych przedmiotów nie powinien odbywać się w formie e-learningowej.

Część zajęć oceniono negatywnie, w szczególności za spóźnianie się prowadzących na nie (nawet po kilkadziesiąt minut) lub nieprzychodzenie bez poinformowania studentów lub nieodpracowywanie ich. Zdarza się, że prowadzący łączą kilka grup ćwiczeniowych w jedną.

Zwracano też uwagę na niesłowność prowadzących w zakresie wcześniej ustalonej formy egzaminów, zaliczeń, czy kryteriów oceny prac studentów, jak też na nieadekwatność wymagań wiedzy studentów w stosunku do przedstawianego materiału, czy na nieobiektywność oceniania i długi okres oczekiwania na wyniki egzaminu (np. 12 dni). Niektórzy studenci narzekali, że nie mają możliwości obejrzenia ocenionych prac.

Studenci sygnalizowali, że niektórzy prowadzący zbyt często odciągają od tematu zajęć, odwołują się do bieżącej polityki krajowej i życia osobistego. Wprowadzają, niezwiązane z tematem zajęć, komentarze i opinie, przy czym nieraz narzucają studentom swoje poglądy.

Niektórzy studenci narzekają na swoich promotorów, którzy błędy wytykają im

dopiero w recenzjach prac dyplomowych, wcześniej nie zwracając uwagi na mankamenty.

W odczuciu badanych niektórzy prowadzący zajęcia faworyzują studentów wybranych przez siebie kierunków studiów, krytycznie wypowiadając się o studentach innych kierunków naszego wydziału.

W opinii niektórych studentów niektóre zajęcia prowadzone są chaotycznie, nudno, monotonicznie, nużąc, „sposób prowadzenia wymagał od studentów bardzo silnej woli, aby utrzymać skupienie przez cały wykład”.

Zdarza się, że niektórzy prowadzący zachowują się niekulturalnie, np. krzyczą na studentów, wygłaszają seksistowskie uwagi, zajmują się telefonem komórkowym podczas zajęć, okazują arogancję.

Zgodnie z § 5 ust. 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. informacje dotyczące poszczególnych nauczycieli pochodzące z ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że, zarówno studenci, jak i przełożeni hospitowanych pracowników wysoko oceniają jakość zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa. Poprawy wymagają relacje niektórych pracowników ze studentami.

Należy zaznaczyć, że negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami, a także rozmów podczas ich okresowych ocen.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące organizacji szkolenia z zakresu metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych (różnorodność metod, interaktywność zajęć) realizowane są w miarę możliwości i zapotrzebowania.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB następuje według kryteriów zawartych w § 8 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

a) *ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych*

Stan księgozbioru Biblioteki Wydziału Prawa wynosi 49 781 wol. (w tym 38 497 wol. książek, 11 029 wol. czasopism, 255 wol. zbiorów specjalnych (CD, doktoraty)¹¹. W roku akademickim 2017/2018 r. ogółem wpłynęło 2 600 woluminów, w tym 1300 książek i 487 woluminów czasopism.

Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana. Zintegrowany, biblioteczny system ALEPH umożliwia czytelnikom nie tylko dostęp on-line do katalogu komputerowego, ale także składanie zamówień, rezerwacje i samodzielne przedłużenia terminu zwrotu wypożyczonych materiałów.

Do użytku czytelników znajduje się 12 stanowisk komputerowych, drukarka sieciowa oraz kserokopiarka przeznaczona dla studentów niepełnosprawnych oraz skaner. Biblioteka dysponuje 1 stanowiskiem komputerowym dostosowanym do potrzeb osób niedowidzących.

Biblioteka udostępnia 11 następujących baz: Lex, Legalis + komentarze, Polska Bibliografia Prawnicza, Czytelnia Czasopism Prawniczych on-line, Czytelnia książek on-line (Ebsco, Ebooks, IBUK libra, SPRINGER), HeinOnline (Stowarzyszenie Bibliotek Prawniczych-USA), The Polish Law Collection, Wideoteka WATCH DOCS – prawa człowieka, ARSLEGE, LEGAL SOURCE, e-wydanie Dziennika Gazety Prawnej oraz wszystkie bazy Biblioteki Uniwersyteckiej.

Ogólnodostępna czytelnia posiada 66 miejsc. Księgozbiór podręczny czytelnia stanowią najnowsze komentarze, podręczniki i wydawnictwa ciągłe z poszczególnych dziedzin prawa i nauk pokrewnych, słowniki językowe, encyklopedie, leksykony oraz czasopisma prawnicze. Udostępnianie w czytelni ma charakter prezencyjny. Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W czytelni wszystkie zbiory chronione są elektronicznie. Wypożyczalnia służy wyłącznie studentom i pracownikom Wydziału.

W bibliotece prowadzona jest baza „Bibliografia publikacji pracowników Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”, która rejestruje dokumenty opublikowane od 1998 roku. Zawiera 9 213 opisów bibliograficznych.

Zakupy książek dokonywane są często, z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, powiadomienia przychodzą również pocztą

¹¹ Stan na dzień 20 czerwca 2018 r.

elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3 - 5 dni, a czas opracowania wydawnictw 5 - 7 dni. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelnicy. Starsze wycofywane są do magazynu.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹². Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
A) Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	1,81	9,04	29,52	59,64
B) Biblioteka Wydziału Prawa	11,86	28,25	40,11	19,77
C) Inna, nie wymieniona wyżej biblioteka	6,98	13,95	22,48	56,59

Jak wynika z Tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa korzystają, zarówno z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i z wydziałowej, przy czym częściej sięgają po księgozbiory wydziałowe.

Tabela nr 8. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z głównej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Prawa
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
A) Dostępność lektur obowiązkowych	3,88	3,78
B) Ogólne bogactwo księgozbioru w zakresie tematyki studiów	3,94	3,92
C) Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	3,97	3,91
D) Sprawność obsługi	4,35	4,55

¹² Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

E) Przyjazność obsługi	4,40	4,59
F) Godziny otwarcia	4,31	4,32
G) Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelników)	4,33	4,36
H) Możliwość kopiowania tekstów	3,98	4,03
I) Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,25	4,31
Średnia ocena	4,16	4,20

Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa studenci oceniają bardzo podobnie. W bibliotece wydziałowej badani najlepiej ocenili przyjazność i sprawność obsługi. Najslabiej ocenili dostępność lektur obowiązkowych.

Nieliczni badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi dotyczące pracy biblioteki wydziałowej. Postulowali o zwiększenie ilości podręczników dostępnych do wypożyczenia oraz o unowocześnienie księgozbioru bibliotecznego.

b) ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych

Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 922 oraz 11 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 432 (powierzchnia poszczególnych sal 74 m²), a także 20 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²).

Sala wykładowa z 380 miejscami wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Pozostałe sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, wideoprojektory i ekrany zdalnie sterowane oraz komputery. We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są wideoprojektory, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Poza tym w portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne i dwa laptopy, z których mogą korzystać pracownicy i studenci.

Jedna z sal ćwiczeniowych przystosowana jest do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych (tzw. sala sądowa). Wyposażona jest także w rzutnik i ekran zdalnie sterowane oraz komputer.

W budynku znajduje się Pracownia Kryminalistyki wyposażona w komputer

multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.

Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawione w różnych salach.

W budynku znajduje się klimatyzowana sala posiedzeń, wyposażona w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, a także w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, z której korzystają, zarówno pracownicy jak i studenci.

Sale ćwiczeniowe, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła.

Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w krzesła z odkładanymi stolikami, w krzesła z pulpitemi lub tradycyjne ławki z krzesłami, a także w tablice suchościeralne lub flipchart.

W budynku znajduje się pracownia komputerowa, która dysponuje 20 stanowiskami komputerowymi oraz dwoma drukarkami sieciowymi, wyposażona w rzutnik i ekran. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej. Dodatkowo w jednej z sal ćwiczeniowych znajduje się 14 laptopów podłączonych do bezprzewodowej sieci internetowej, z których korzystają studenci podczas zajęć. Pomieszczenia pracowni komputerowej są klimatyzowane.

Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna, Redakcja Biuletynu Wydziału Prawa i Samorząd Studencki.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry i zakłady) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Wydziału Prawa, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianką, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Zajmuje ona 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 300 m². Czytelnia o powierzchni 133,5 m² dysponuje 66 miejscami, w tym jedno stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących.

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda, toalety). Największa aula została wyposażona w pętlę indukcyjną

wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących, a w pomieszczeniu wypożyczalni – kserokopiarka, z której mogą bezpłatnie korzystać studenci niepełnosprawni. Na korytarzach (na parterze i I piętrze) ustawione są tzw. „kioski komputerowe” - terminale umożliwiające uzyskanie informacji dotyczących trybu i programów studiów oraz kontakt z dziekanatem.

Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się trzy ogólnodostępne samoobsługowe kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania).

Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. Oprócz tego przy Czytelni ustawione są szafy ze skrytkami, w których osoby korzystające z biblioteki mogą zostawić zbędne rzeczy. W bieżącym roku dostawiono kolejną szafę i aktualnie studenci mają do dyspozycji 38 skrytek.

W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc. Poza tym przy szatni i portierni wystawione są pojemniki z wodą i kubeczkami jednorazowymi, a na holach na I i II piętrze ustawionych jest łącznie 9 automatów z napojami zimnymi, gorącymi i słodczymi.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą się na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw. Ponadto przy katedrach i zakładach zawieszono są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Poza tym gabloty znajdują się przy dziekanatach wszystkich kierunków i są wykorzystywane do przekazywania informacji niezbędnych studentom.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej, kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnętrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 3 kamery) – monitor zamontowany jest w portierni budynku. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwołodzienny rynien i rur spustowych. Podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami

oraz schody fasady wyposażone są w instalację przeciwoblodzeniową.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹³. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
A) sale wykładowe	33,67	44,39	17,86	3,06	1,02	0,00
B) sale ćwiczeniowe	23,47	36,73	25,51	5,10	3,06	6,12
C) środki audiowizualne i multimedialne	28,57	41,33	22,96	2,55	0,51	4,08
D) wyposażenie laboratorium	4,81	9,63	5,88	0,53	0,00	79,14
E) dostęp do Internetu	16,49	31,96	25,26	9,79	6,70	9,79

Jak wynika z Tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (78,06%), środków audiowizualnych (69,90%) i sal ćwiczeniowych (60,20%), jak też możliwości dostępu do Internetu (48,45%).

Nieliczni studenci sugerowali wymianę krzeseł z plastikowymi dostawkami na zwykłe

¹³ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

ławki (zwłaszcza w s. 312).

Infrastrukturę Wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty¹⁴. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	21,82	52,12	23,03	2,42	0,61
B) Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	24,39	41,46	17,68	10,98	5,49
C) Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	23,17	45,73	18,90	7,93	4,27
D) Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	36,97	40,61	18,79	1,82	1,82

Jak wynika z Tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej studenci oceniają wysoko, w tym najwyżej - fachową pomoc pracowników (77,88%), godziny otwarcia - (73,94%) oraz efektywne korzystanie z pracowni (68,90%).

¹⁴ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				
	3,33	6,11	20,0	39,44	31,11

Z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 69% badanych, pozostali jej nie odwiedzają.

Tabela nr 12. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	24,56	34,50	16,37	1,17	0	23,39

Ok. 59% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 16% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

Nieliczni zwracali uwagę na problemy z podłączeniem się do Internetu na wydziale.

c) *ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia (głównie na stronach internetowych wydziałów i instytutów)*

Informacje na temat kształcenia, w szczególności informacje o poziomach, formach i kierunkach kształcenia, międzynarodowej współpracy naukowej i wymianie studenckiej, zakładanych kwalifikacjach zawodowych absolwentów, programach nauczania i planach studiów są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej Wydziału w odpowiednich zakładkach.

Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury przedmiotowej zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na

Wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Bezpieczeństwo Narodowe, Kryminologia. Sylabusy zamieszczone są w systemie USOS.

Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Wszelkie zmiany (np. odwołanie zajęć, terminy ich odpracowywania) nanoszone są systematycznie.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁵. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widziałem
	[%] badanych				
	47,94	38,66	11,86	1,55	0

Stronę internetową Wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie różnych aspektów wiedzy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	43,59	48,72	5,64	1,54	0,51
A) oferowanych poziomów i form kształcenia	43,59	48,72	5,64	1,54	0,51
B) kwalifikacji zawodowych absolwentów	29,32	51,31	8,90	7,33	3,14

¹⁵ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

C) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami	34,03	49,74	10,47	3,66	2,09
D) możliwości wyjazdu na inne uczelnie	43,62	38,83	12,23	3,19	2,13
E) programu i planu studiów	60,73	33,51	3,14	1,57	1,05
F) treści programowych przedmiotów	38,83	46,81	8,51	3,72	2,13
G) lektur przedmiotowych	35,20	42,78	15,51	3,21	3,21
H) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	25,26	41,58	15,79	10,53	6,84

Jak wynika z Tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu: programu i planu studiów (94,24%), oferowanych poziomów i form kształcenia (92,31%), treści programowych przedmiotów (85,64%), jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami (83,77%), możliwości wyjazdu na inne uczelnie (82,45%), kwalifikacji zawodowych absolwentów (80,63%). Aż 78,07% badanych pozytywnie oceniło dostępność informacji dotyczących lektur przedmiotowych oraz kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów (66,84%).

d) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowane są i sukcesywnie realizowane następujące działania: publikacja ułożonych rozkładów zajęć w formie elektronicznej (program Planista); rozpowszechnianie informacji o zachodzących zmianach w organizacji zajęć poprzez zamieszczanie ogłoszeń również w Internecie; ustalanie z pracownikiem nowego terminu zajęć w razie niemożności przeprowadzenia przez niego zajęć (pracownik układający rozkłady przekazuje informacje właściwemu dziekanatowi oraz studentom); rezerwacja sal na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań (bezkolizyjna realizacja zajęć oraz zaplanowanych imprez), na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, na obrony doktoratów. Na uwagę zasługuje wymieniony program Planista, który pozwala na sprawny i szeroki dostęp do aktualnego rozkładu zajęć (np. przez telefon), umożliwia sprawdzenie dostępności sal, służy do rozliczenia pensum nauczycieli akademickich, uproszczył weryfikacją godzin z przedmiotów (rozliczenie studentów, opłaty).

Ze względu na liczbę kierunków (4) i znaczną ilość studentów ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy do dwóch pracowników administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację. Nauczyciel akademicki ustala nowy termin zajęć ze wskazanymi pracownikami, co sprzyja

sprawniejszemu przepływowi informacji. Osoby odpowiedzialne za układanie planu wykorzystują Internet jako powszechną i wygodną formę wymiany informacji. Owe działania podlegają dalszemu rozwojowi oraz integrują pracę nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną prosili o większą kumulację zajęć w tygodniu i eliminację okienek między zajęciami oraz przeprowadzanie egzaminów na studiach niestacjonarnych także w środku tygodnia.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 199 badanych (co stanowi 6,7% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 15. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	0,52	9,95	65,97	23,56

Studenci odwiedzają dziekanat najczęściej kilka razy w semestrze.

Tabela nr 16. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Godziny otwarcia dziekanatu jako umożliwiające sprawne załatwienie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	19,79	41,67	9,90	17,19	11,46

¹⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2018 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Jak wynika z Tabeli nr 16 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 61% studentów, przeciwnego zdania było ok. 29%.

Tabela nr 17. Ocena przekazywania informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) informacje dotyczące toku studiów	40,00	42,11	8,95	5,26	3,68
B) informacje dotyczące spraw stypendialnych	42,78	38,50	9,63	5,88	3,21
C) informacje dotyczące opłat za studia	48,94	36,70	10,11	2,13	2,13

Zdecydowana większość badanych (81-86%) jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu różnych informacji. Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 18. Ogólna ocena pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	47,34	32,98	13,30	1,60	1,60	3,19

Dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia ok. 80% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko ok. 3%.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Nieliczni prosili o wydłużenie jego godzin pracy (w tym dziekanatu studiów doktoranckich) oraz o poprawę relacji pracowników dziekanatu ze studentami.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Pracownicy biblioteki stale dbają o rozbudowę księgozbiorów, o zapewnienie przyjaznej i sprawnej obsługi czytelników oraz o poprawę infrastruktury pomieszczeń.

Władze dziekańskie dbają o jakość infrastruktury Wydziału Prawa. Zapewniają odpowiednie do studiowania warunki organizacyjne oraz techniczne.

Udostępniane na stronie internetowej Wydziału informacje na temat kształcenia sformułowane w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów.

Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały, w miarę możliwości, zrealizowane.

Postulat studentów dotyczący potrzeby wcześniejszego, niż dotąd umieszczania informacji dotyczących rozkładu zajęć na nowy semestr oraz harmonogram sesji jest realizowany. Dziekanat dokłada wszelkich starań, by informacje te były umieszczane wcześniej. Sprzyja temu też wprowadzenie elektronicznego planu w ramach systemu USOS.

Realizacja postulatu poprawy relacji pracowników dziekanatu ze studentami wymaga współpracy obu stron. Pracownicy dziekanatu podchodzą zyczliwie do studenta, jednak merytoryczność, z jaką muszą przyglądać się sprawom, może stworzyć inne wrażenie. Poprawie relacji student-pracownik służy m.in. przedmiot „Obyczaje i reguły akademickie”, który wprowadzono na studiach prawniczych.

Nie udało się zrealizować postulatu zwiększenia ilości podręczników dostępnych do wypożyczenia. Stało się tak z powodu stałego wzrostu cen książek, a także stałego/niezmiennego od wielu lat budżetu. W związku z tym biblioteka nie zakupuje książek do wypożyczalni, a jedynie przekazuje do niej książki pozyskane z darów.

W ub. roku akademickim nie zrealizowano postulatu wymiany niewygodnych krzeseł ze stolikami na zwykłe ławki i poprawy nagłośnienia w aulach 215 i 213. Modernizacja infrastruktury i wyposażenia sal jest prowadzona na bieżąco, adekwatnie do możliwości Wydziału. Jednak obecnie nie ma środków na wymianę krzeseł, bądź poprawy właściwości

akustycznych sali.

Niełatwo jest też zrealizować postulat układania planu zajęć na studiach stacjonarnych w taki sposób, aby nie były potrzebne zajęcia w późnych godzinach wieczornych. Problemem bowiem są niewystarczające warunki lokalowe. W związku z problemami z dostępnością sal na Kampusie Uniwersytetu, należy rozważyć wynajmowanie odpowiednich pomieszczeń w innej części Białegostoku, możliwie blisko Wydziału (środki z części budżetu przekazywanego Uniwersytetowi przez Wydział).

Nie zrealizowano postulatu wydłużenia godzin pracy dziekanatu. Wydaje się, że zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych godziny pracy dziekanatu są dobrze zaplanowane. Warto zauważyć, że dziekanat studiów niestacjonarnych funkcjonuje także w weekendy zjazdowe. Sprawy załatwiane są na bieżąco, trudno zarzucić zwłokę.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Analiza i ocena programu dotyczącego mobilności studentów/doktorantów i jego realizacji na Wydziale Prawa następuje według kryteriów zawartych w § 9 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

- a) *funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów*

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku realizuje wymiany studenckie, przede wszystkim, w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2017/2018 miał on podpisane 73 umowy Erasmus+ z uczelniami europejskimi. W roku akademickim 2016/2017 na wymianie przebywało 38 studentów.

W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2017/2018 z oferty praktyki zagranicznej współfinansowanej z funduszy Erasmus+ skorzystało 4 studentów Wydziału Prawa.

Na Wydziale Prawa w roku akad. 2017/2018 studiowało łącznie 37 studentów zagranicznych. Na kolejny rok akademicki przyjęto 20 zgłoszeń (stan na czerwiec 2018 r.).

Wymiana studentów odbywa się także na podstawie innych umów, spoza programu Erasmus. Na podstawie umowy z University of Tsukuba w Japonii 2 studentów wyjechało na roczny pobyt. Na podstawie umowy z School of Criminology & Criminal Justice Northeastern University 2 studentów wyjechało na semestralny pobyt do USA. W ramach programu Partnerstwo Wschodnie (stypendia BUWiWM) na studiach doktoranckich studiowała 1 osoba z zagranicy. Na podstawie umowy z Luoyang Normal University (Chiny)

studiuje u nas 4 studentów.

W tym miejscu należy zauważyć, że odrębny dla studiów doktoranckich program na Wydziale Prawa nie funkcjonuje. Doktoranci mogą korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W roku akademickim 2017/2018 w ramach programu Erasmus oraz Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST na wymianę nie wyjechał żaden doktorant. Natomiast w ramach umowy dwustronnej do School of Criminology&Criminal Justice Northeastern University do Bostonu wyjechał 1 doktorant.

Ponadto, w pierwszej edycji Polsko-Ukraińskiej Szkoły Prawa wzięło udział 6 studentów z Ukrainy. W kolejnej edycji Letniej Szkoły Prawa Porównawczego US-EU wzięło udział 23 studentów z USA, 7 studentów z Białorusi oraz 24 studentów z WP UwB. W kolejnej edycji Szkoły Prawa Niemieckiego wzięło udział 5 studentów z WP UwB.

b) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów/doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez Prodziekana ds. studiów stacjonarnych.

Z kolei wobec doktorantów wymieniony powyżej system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego *Uchwałą Nr 2581 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie programu kształcenia na studiach doktoranckich stacjonarnych i niestacjonarnych obowiązującego w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku ak.2017/2018 oraz wzoru z sprawozdania z pracy naukowej doktoranta*), gdzie m.in. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia.

Należy nadmienić, iż w roku akademickim 2017/2018 zajęcia dydaktyczne w łącznym wymiarze 475 godzin prowadziło 15 doktorantów.

c) wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów/doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku

akademickim 2017/2018 lista obejmuje 87 przedmiotów w 4 językach (angielski, niemiecki, rosyjski, hiszpański). Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawnych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia, odtwarzane są materiały multimedialne z oryginalnym lektorem, analizowane są akty prawne oraz orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

W roku akademickim 2017/2018 Centrum Prawniczego Języka Angielskiego prowadziło programy poświęcone kształceniu prawniczego języka angielskiego: odpłatny kurs przygotowujący do egzaminów ILCE i TOLES. Centrum oferuje zajęcia dla studentów Wydziału Prawa oraz studentów zagranicznych.

W roku akad. 2017/2018 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia.

d) opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student – nauczyciel akademicki).

Koordinator ds. Studentów Przyjeżdżających jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Ponadto, doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa UwB. Wydział Prawa jest partnerem w sieci ESN (Erasmus Student Network), w ramach którego realizowana jest pomoc organizacyjna dla studentów zagranicznych przyjeżdżających do Białegostoku. Koordynatorzy Programu Erasmus+ (dr hab. Elżbieta Kuźelewska, dr Magdalena Rutkowska-Sowa, mgr Karolina Zapolska) są w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Studenci pozytywnie oceniają, zarówno warunki do studiowania, jak i zaangażowanie kadry prowadzącej zajęcia.

W roku ak. 2017/2018 opinii studentów i doktorantów przyjeżdżających (polskich i

zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań nie stwierdzono.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus, w opinii 2 (100%) studentów, przyniosły określone rezultaty¹⁷. Przedstawia je Tabela nr 9.

Tabela nr 19. Ocena organizacji studiów w ramach Programu Erasmus+ w opinii jego studentów

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Komunikacja z koordynatorem programu	100	0
Organizacja przyjazdu	100	0
Wybór przedmiotów	100	0
Warunki w akademiku	100	0

Studenci bardzo wysoko ocenili wszystkie aspekty ich pobytu na Wydziale.

Tabela nr 20. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	100	0
Kontakt wykładowców ze studentami	50	50
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	50	50
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	100	0
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	100	0

Większość aspektów pracy kadry dydaktycznej została oceniona bardzo wysoko.

Tabela nr 21. Ocena organizacji procesu kształcenia w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Niesatysfakcjonujące [%]
Funkcjonowanie dziekanatu	100	0
Funkcjonowanie biblioteki	100	0
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	50	50

Studenci wysoko ocenili większość aspektów organizacji procesu kształcenia na

¹⁷ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international students at the Faculty of Law, University of Białystok” stanowiącej Załącznik nr 4b Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

Wydziale.

Żaden z ankietowanych studentów Erasmusa nie zgłosił propozycji zmian. Natomiast jeden z nich napisał: „moim zdaniem oba uniwersytety mają dobrą organizację dydaktyczną i administracyjną”.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów. W tym celu nawiązuje współpracę z uczelniami innych państw. Dzięki temu posiada bogatą i różnorodną ofertę. Następująca w ramach realizacji tych umów mobilność studentów prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Na Wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 4 językach. Pozwala to na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych studentów.

Generalnie studenci przebywający na naszym Wydziale w ramach międzynarodowej wymiany z pobytu są zadowoleni.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W roku akad. 2017/2018 WSZiDJK nie sformułował żadnych rekomendacji dotyczących potrzeby poprawy poziomu mobilności studentów/doktorantów.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 10 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2017/2018¹⁸.

Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące, w szczególności, oceny przydatności studiów, procesu dydaktycznego i

¹⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

kadry dydaktycznej. Dokonano badania 407 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2018 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Ocena przydatności studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) znajomości zagadnień teoretycznych	33,7	51,6	11,7	1,4	1,1	0,18
B) umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	18,1	35,3	33,4	9,85	3,88	0
C) zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	16,2	30,6	34,9	13,97	3,8	0,18
D) umiejętności pracy zespołowej	33,3	33,6	23,3	7,29	1,79	0,87
E) umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	45,1	36,1	14,6	2,64	0,36	0,92
F) umiejętności samodzielnego dokształcania się	43,3	39,1	13,8	2,59	2,84	0
G) orientacji i wiedzy o świecie	30,2	42,5	20,6	5,1	0,85	0,46
H) możliwości realizacji własnych zainteresowań	29,7	32,2	24,7	9,75	2,56	0,2

Z Tabeli nr 25 wynika, że odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (85,3%), umiejętności samodzielnego dokształcania się (82,4%) oraz umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi (81,2%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów (53,4%) oraz nabycie zdolności do wykonywania konkretnych zawodów (46,8%).

Tabela nr 26. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						

A) Wykłady obowiązkowe	33,8	48,3	15,7	0,89	0,82	0	0,12
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	30,97	50	15,7	1,61	0,94	0	0,46
C) SeminaRIA i proseminaria	51,4	30,7	11,7	4,27	2,36	0	0,12
D) Przedmioty fakultatywne	28,6	43	18,8	3,29	0,38	4,77	0,72
E) Lektoraty	26,2	41,5	19,3	2,68	3,93	6,37	0,56
F) Warsztaty i laboratoria	13,6	22,7	16,5	3,21	0,43	38,5	4,56
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	27,1	27,3	16,3	3,45	1,83	20	3,51
H) Indywidualne konsultacje	36,4	41,7	15,9	1,36	0,73	1,99	1,56
I) Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	27,1	41,7	21	4,4	2,96	1,7	0,81

Z Tabeli nr 26 wynika, że zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady obowiązkowe i seminaRIA oraz proseminaria (po 82,1%), a także ćwiczenia (80,87%).

Na pytanie: „Co Twoim zdaniem należałoby zmienić w pierwszym rzędzie, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych (45,6%). Najczęściej, w ich opinii, należy dążyć do zwiększenia ilości zajęć praktycznych (20,5%). Ponadto, nieliczni, w szczególności, proponowali wprowadzenie: praktyk już od II roku studiów oraz obowiązkowych wejściówek, częstszych prac pisemnych, efektywniejszej nauki języka prawniczego i retoryki, większej liczby konwersatoriów zamiast wykładów i liczby wykładów specjalizacyjnych, możliwości wybierania promotora i indywidualnego planowania zajęć, zmniejszenia liczby godzin seminariów oraz proseminariów, zmiany planu zajęć. Inni postulowali, by: egzaminy na studiach niestacjonarnych odbywały się wyłącznie w weekendy, czesne było niższe oraz wprowadzić możliwość uczestnictwa w zajęciach w różnych terminach i z różnymi grupami.

Tabela nr 27. Ocena kompetencji pracowników Wydziału Prawa w opinii jego absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na Twoim kierunku?	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Wśród samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (doktorów habilitowanych i profesorów)	60,6	31,9	6,5	0,29	0,27	0,12
B) Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	51,6	36,6	10,8	0,34	0,16	0,12

C) Wśród asystentów (magistrów)	34,7	42,6	17,9	2,9	1,53	0,12
D) Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat itp.)	70,9	24,7	3,1	0,79	0,12	0,12

Z Tabeli nr 27 wynika, że zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziałowej oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: pracowników administracji (95,6%), samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (92,5%) oraz adiunktów i wykładowców (88,2%).

Tabela nr 28. Ocena wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	37,4	40	13,8	8	0,37

Z badań wynika, że większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację, Bezpieczeństwo narodowe lub Kryminologię jako kierunek studiów (77,4%).

Tabela nr 29. Ocena wyboru uczelni w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	60,4	29,4	4,4	5,1	0,35

Podobnie, jak wyżej, zdecydowana większość absolwentów ponownie wybrałaby Uniwersytet w Białymstoku jako miejsce studiów (89,8%).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

W świetle wyników przeprowadzonych badań absolwenci potwierdzili nabycie w

znacznym stopniu różnych umiejętności. Funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego ocenili jako prawidłowe. Zwrócili, przy tym, uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym.

W analizowanym roku bardzo wysoko został oceniony profesjonalizm pracowników administracji i wykładowców. Jest on wynikiem stałej dbałości Wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby zatrudnione na Wydziale.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze, gdyż większość badanych ponownie uczyniłaby je miejscem studiowania.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach rekomendacji WSZiDJK nadal, jak to się czyni od kilku lat, należy dążyć do zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet. Rozmowy ze studentami i absolwentami w sprawie wypełniania ankiet są prowadzone na bieżąco.

Ponadto, w celu realizacji postulatu zwiększenia ilości zajęć praktycznych dokonano zmiany w planach studiów, wzmożono organizację warsztatów i spotkań z praktykami, zaktywizowano działalność Centrum Praktyk Sądowych i Studenckiej Poradni Prawnej, a także umożliwiono rozwój umiejętności praktycznych w ramach projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Uzyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów uczelni nastąpiło na podstawie § 11 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie w 2018 r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących oceny przygotowania do pracy zawodowej zatrudnianych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB¹⁹.

Pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych

¹⁹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Kwestionariusza ankiety pracodawców dotyczącej absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa.

miejsowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (Komendy Policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Zwrotnie, z potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego, otrzymano 71 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 30. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	92,9	0	7,1
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	78,8	0	12,2
umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	85,9	4,2	9,9
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	83	5,6	11,4
znajomość języka obcego	16,9	61,9	21,2
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	64,7	16,9	18,4
dypłom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	43,6	38	18,4

Z powyższej tabeli wynika, że czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (92,9%),
- umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (90,1%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (88,6%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (81,6%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa (81,6%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (78,8%),
- znajomość języka obcego (78,8%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę niedostateczną – 0%, dostateczną – 7%, dostateczną plus – 2,8%, na ocenę dobrą – 61,9%, a na ocenę bardzo dobrą – 23,9%. Odpowiedzi nie udzieliło 4,4% badanych. Średnia ocena – 4,1.

Tabela nr 31. Umiejętności i kompetencje, których brakuje absolwentom Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
wiedza z zakresu prawa i administracji	14,0	77,4	8,6
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	52,1	43,6	4,3
umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	28,1	61,9	10,0
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	22,5	70,4	7,1
znajomość języka obcego	19,7	67,6	12,7
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	11,2	76,0	12,8

Brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (95,7%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (92,9%),
- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (91,4%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (90,0%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (87,3%),
- znajomość języka obcego (87,2%).

Nieliczni pracodawcy (1,4%) zgłosili potrzebę wprowadzenia przedmiotu Prawo budowlane.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Jak, co roku, w ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest posiadana przez nich wiedza. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W celu realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej zwiększenia aktywności pracodawców przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet

odbywają się rozmowy z ich przedstawicielami. Następuje to w ramach Rady Konsultacyjnej przy Dziekanie Wydziału Prawa, a także na bieżąco, przy okazji spotkań i konferencji.

Postulowane przez pracodawców zwiększenie liczby zajęć o charakterze praktycznym odbywa się m.in. poprzez zmiany w planach studiów, organizację warsztatów i spotkań z praktykami, działalność Centrum Praktyk Sądowych i Studenckiej Poradni Prawnej, a także w ramach ww. projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”.

Realizacja postulatu zwiększenia godzin praktyk w różnych instytucjach, odbywa się poprzez zwiększenie liczby zajęć praktycznych m.in. w ramach ww. projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”.

Wykładowcy zostali zobowiązani do położenia większego nacisku na naukę interpretacji przepisów i ich analizę. Pod tym kątem oceny realizacji tego założenia weryfikowane są również sylabusy.

Zrealizowano postulat podniesienia kwalifikacji językowych u studentów m.in. dzięki wprowadzeniu nowego planu studiów na kierunku Prawo.

Zrealizowano postulat nauczania studentów umiejętności korzystania z informacji publicznej. Ustalono, że informacje na ten temat przekazywane będą podczas zajęć z zakresu prawa administracyjnego, a także w ramach części seminariów przez promotorów prac (jeżeli problematyka prac uzasadnia konieczność sięgnięcia po informację publiczną).

8. UZYSKIWANIE OPINII STUDENTÓW NA TEMAT ODBITYCH PRAKTYK ZAWODOWYCH

Uzyskanie opinii studentów na temat odbytych praktyk zawodowych nastąpiło na podstawie § 1 ust. 10 Zarządzenia nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych. W związku z tym we wrześniu 2018 r. zostały przeprowadzone anonimowe badania ankietowe wśród studentów Wydziału Prawa UwB dotyczące ich oceny organizacji i realizacji praktyk²⁰. Kwestionariusz ankiety wypełniło 238 osób.

Badani odbyli praktyki w następujących instytucjach: Komendy Wojewódzkie Policji, Komendy Miejskie Policji, komisariaty Policji, biura poselskie, urzędy miejskie, urzędy

²⁰ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny praktyk zawodowych” opracowanego na Wydziale Prawa.

gminy, banki, kancelarie adwokackie, kancelarie radców prawnych, sądy okręgowe, Studencka Poradnia Prawna, Instytut Pamięci Narodowej, areszty śledcze, Samorządowe Kolegium Odwoławcze, prokuratury rejonowe, Narodowy Fundusz Zdrowia, Straż Pożarna, sądy rejonowe, różne przedsiębiorstwa. Ocena dokonana przez studentów nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 32. Ocena organizacji i realizacji praktyki w opinii studentów

Ocena organizacji i realizacji praktyki	Zdecydowanie TAK	Raczej TAK	Trudno powiedzieć	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Czy informacje na temat praktyk (ich organizacji i przebiegu) zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne?	68,36	27,66	2,86	0,54	0,27	0,27
B) Czy proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów?	73,94	21,03	2,74	0,82	0	1,43
C) Czy praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk?	90,54	8,78	0	0	0	0,66
D) Czy miała Pani/miał Pan przydzielonego opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej?	92,67	5,11	1,09	0,54	0,27	0,27
E) Czy instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (np.: zapoznała studenta ze strukturą organizacyjną zakładu pracy, z zasadami obiegu dokumentów, z przepisami regulującymi działanie zakładu pracy)?	84,79	14,38	0,27	0,27	0	0,27

Dane zawarte w tabeli nr 32 wskazują, że studenci bardzo wysoko ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk. Zdecydowana większość uznała, że praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk (99,32%), a instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (99,17%). Większość praktykantów miała przydzielonego opiekuna w instytucji przyjmującej (97,78%). Uznano, że informacje na temat praktyk zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne (96,02%), a proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów (ok. 94,97%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z organizacji i realizacji praktyki.

Tabela nr 33. Ocena rezultatów praktyk w opinii studentów

Ocena rezultatów praktyki	Zdecydowanie TAK	Raczej TAK	Trudno powiedzieć	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (np. poznanie struktury instytucji i przepisów regulujących jej działanie)?	83,37	15,70	0,27	0,27	0,27	0,27
B) Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą merytoryczną instytucji przyjmującej (np. przygotowywanie projektów pism i rozstrzygnięć w ramach prowadzonych postępowań)?	77,79	18,52	2,85	0,27	0,27	0,27
C) Czy praktyka spełniła Pani/Pana oczekiwania?	76,89	20,89	1,09	0	0,54	0,54
D) Czy wystąpiły czynniki utrudniające realizację praktyk?	10,21	2,63	1,08	13,09	70,60	2,33

Jak wynika z tabeli nr 33 zdecydowana większość studentów bardzo wysoko oceniła rezultaty odbytych przez nich praktyk. Uznali oni, że praktyka pozwoliła na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (99,07%) i spełniła oczekiwania studentów (97,78%). Umożliwiła także zapoznanie się ze sferą merytoryczną instytucji przyjmującej (96,31%). W niewielkim zakresie wystąpiły czynniki utrudniające realizację praktyk (12,84%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z rezultatów odbytych przez nich praktyk.

Okolo 4% studentów zgłosiło uwagi i opinie na temat praktyk. Najczęściej podkreślali, że „praktyka odbywała się w sposób zgodny z regulaminem i pozwoliła nauczyć się kwestii związanych z Postępowaniem karnym w praktyce”, a także „pozwoliła skonfrontować wiedzę zdobytą podczas studiów z praktycznymi aspektami stosowania prawa”. Opiekunowie dążyli do zapoznania praktykanta z pracą w kancelarii. Badani zauważali, że pracujący w kancelariach absolwenci naszego wydziału „byli bardzo pomocni i pełni zrozumienia”. Niektórzy zwracali uwagę na zbyt krótki okres czasu praktyk, nie zawsze odpowiedni poziom zainteresowania praktykantem, czy monotonność powierzanych do wykonania zadań.

9. MONITOROWANIE PROCESU POTWIERDZANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

W ramach realizacji Uchwały nr 1769 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29

czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku na Wydziale Prawa został powołany Wydziałowy Doradca ds. potwierdzania efektów uczenia się.

W czasie przygotowywania niniejszego Sprawozdania na Wydział Prawa nie wpłynął żaden wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się.

Białystok, 26.10.2018 r.

DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA

Prof. zw. dr hab. Ewa W. Piwaczewska